

POTENCIÁL KOŠICKÉHO A PREŠOVSKÉHO SAMOSPRÁVNEHO KRAJA VO VYBRANÝCH OBLASTIACH EKONOMIKY – ANALÝZA

Potential of Košice and Prešov Self-governing Regions in Selected Areas of Economy – An Analysis

Alena Kusá – Igor Piatrov

Abstrakt:

Príspevok sa zaoberá analýzou vybraných oblastí Košického a Prešovského samosprávneho kraja, ktorými sú ekonomika, trh práce, cestovný ruch a kultúrne dedičstvo. Tieto oblasti významnou mierou prispievajú k zvyšovaniu výkonnosti krajov z hľadiska prilákania investorov, zvyšovania kvality podnikateľského prostredia a rozvoju malých a stredných podnikateľov, nárastu služieb, obchodu a tým aj potenciálu ekonomiky krajov.

Kľúčové slová:

ekonomika, trh práce, cestovný ruch, kultúrne dedičstvo, potenciál rastu.

Abstract:

The paper deals with analysis of selected areas of Košice and Prešov Self-governing Regions, namely economy, labour market, tourism and cultural heritage. These areas contribute significantly to improving the performance of regions in terms of attracting investors, improving the quality of business environment and development of small and medium-sized enterprises, an increase in services, trade and thus the potential of the regional economy.

Key words:

economy, labour market, tourism, cultural heritage, growth potential.

1 Stručne k problému ekonomického a rozvojového potenciálu Košického a Prešovského samosprávneho kraja

Ekonomický a rozvojový potenciál Košického a Prešovského samosprávneho kraja zaznamenal v uplynulých rokoch dynamický pokrok. Napriek tomu však tento nárast nedosahuje vo väčšine slovenských regiónov požadovanú úroveň a na základe ich nízkej ekonomickej a sociálnej vyspelosti ich zaraďujeme do neatraktívnej skupiny najzaostalejších častí Európskej únie. Ich spoločným problémom je najmä nedostatočne vytvorená a zmodernizovaná sieť dopravnej, technickej a občianskej infraštruktúry, ako aj sféry kvalitných služieb, ktorá na ich území výrazne redukuje podporu umiestňovania a realizácie investícií strategického významu.

Treba poznamenať, že hospodárstvo Košického samosprávneho kraja je ovplyvnené silnou priemyselnou základňou mesta Košice, zatiaľ čo jeho zvyšné okresy sú v porovnaní s Košicami pomerne málo rozvinuté. Rast hrubého domáceho produktu v Prešovskom regióne výrazne zaostáva za slovenským priemerom a svojím potenciálom je menej pripravený na ekonomický rast založený na efektívnom využívaní a produktivite disponibilných zdrojov. Dôsledkom toho je nízky stupeň

konkurencieschopnosti regiónu a nedostatočné podmienky na budovanie jeho rozvoja a trvalo udržateľného rozvoja.¹

2 Geografická charakteristika Košického a Prešovského samosprávneho kraja

Košický kraj sa nachádza v juhovýchodnej časti Slovenskej republiky. Južná hranica je štátnou hranicou s Maďarskou republikou a je to vnútorná hranica v rámci Schengenského priestoru. Východná hranica s Ukrajinou (Zakarpatskou oblasťou Ukrajiny) je súčasne vonkajšou východnou hranicou Európskej únie. Zo severnej strany Košický kraj susedí s Prešovským krajom a zo západnej strany s Banskobystrickým krajom.² V závislosti od rozlohy o výmere 6 753 km² je Košický kraj štvrtým najväčším krajom Slovenska. V Košickom kraji je 11 okresov, v ktorých sa nachádza 440 obcí a 17 miest.³

Obr. 1: Mapa Košického samosprávneho kraja

Zdroj: Vlastné spracovanie autorov, 2017

Prešovský kraj sa rozprestiera na severovýchode Slovenskej republiky. Svojou rozlohou 8 974 km² zaberá 18,3 % rozlohy štátu a je po Banskobystrickom kraji druhým najväčším na Slovensku. Severná hranica je zároveň štátnou hranicou s Poľskou republikou. Na východe hraničí s Ukrajinou, na juhu s Košickým krajom, na juhozápade na malom úseku susedí s Banskobystrickým krajom a západným susedom je Žilinský kraj. V súčasnosti sa Prešovský kraj administratívne člení na 13 okresov, v ktorých sa nachádza 665 obcí a 23 miest.⁴

¹ SUHÁNYI L.: Analýza investičných aktivít košického samosprávneho kraja v koncepcii východného Slovenska. In KOTULIČ, R. (ed.): *Zborník vedeckých prác katedry ekonómie a ekonomiky ANNO 2010*. Prešov : Univerzitná knižnica Prešovskej univerzity v Prešove, 2010, s. 201. [online]. [2016-09-30]. Dostupné na: <http://www.pulib.sk/elpub2/FM/Kotulic12/pdf_doc/18.pdf>.

² *Program hospodárskeho a sociálneho rastu*. [online]. [2016-09-30]. Dostupné na: <https://web.vucke.sk/files/dokumenty/pub/regionalny_rozvoj/phsr/phsr_kapitola_13_1_2_2.pdf>.

³ *Košický kraj*. [online]. [2016-09-30]. Dostupné na: <<http://www.poznajslovensko.sk/kosicky-kraj>>.

⁴ *Základné údaje o kraji*. [online]. [2016-09-30]. Dostupné na: <<https://www.po-kraj.sk/sk/fakty/zakladne-informacie/>>.

Obr. 2: Mapa Prešovského samosprávneho kraja

Zdroj: Vlastné spracovanie autorov, 2017

3 Priemyselný potenciál vybraných oblastí oboch analyzovaných krajov

Podnikateľské prostredie Košického samosprávneho kraja má vysoký potenciál v oblasti priemyselnej výroby, stavebníctva, výroby energií, finančníctva a poisťovníctva, potravinárskeho a poľnohospodárskeho priemyslu, ale aj veľkoobchodu, maloobchodu, služieb verejnosti a cestovného ruchu. Z hľadiska investičných príležitostí je významným regiónom, ekonomika je centralizovaná najmä do veľkých miest, prevažne do Košíc, avšak naďalej pretrvávajú nedostatky spojené s rozvojom slabších regiónov v prihraničných oblastiach s Ukrajinou.

Aj keď Košický samosprávny kraj má výhodnú strategickú polohu a dobré dopravné prepojenie s krajinami západnej a východnej Európy, je tranzitným územím pre prepravu ropy a zemného plynu, v regióne je vybudovaná širokorozchodná trať s prekládkovým terminálom pri Košiciach, v blízkosti hranice s Ukrajinou a Maďarskom, územie dokonale pokrýva telekomunikačná sieť analógových a digitálnych prepojení s možnosťou celoplošného pripojenia na internet, región disponuje vysokokvalifikovanou pracovnou silou, sú tu zastúpené priemyselné odvetvia so silnou tradíciou, počnúc strojárskym a hutníckym priemyslom až po textilný a elektrotechnický priemysel vrátane technického a ľudského potenciálu, vybavenie regiónu diaľničnou infraštruktúrou výrazne zaostáva a nevyhovuje tiež kvalita regionálnej cestnej siete. Nedostatočne vybudovaná cestná sieť je hlavným problémom pre rozvoj podnikateľského prostredia a vstup investícií.⁵ Mesto Košice je diaľnicou spojené iba so susedným krajským mestom Prešov. So susediacimi štátmi Európy a ostatnými regiónmi Slovenska sú Košice prepojené cestami európskeho významu a vysokorýchlostnými komunikáciami v smere západ-východ a sever-juh.

Sektor služieb a obchodu je v Košickom kraji značne poddimenzovaný, hlavne na vidieku, a to napriek tomu, že predstavuje významný zdroj tvorby pridanej hodnoty, zamestnanosti a príjmov, ako aj priestor na tvorbu trhového prostredia. Nedostatky v sektore obchodu a služieb sú dôsledkom nízkej kúpnej sily, nedostatočnej podnikateľskej kultúry a slabým podnikateľským prostredím z pohľadu podpory (najmä malého) podnikania. Pre konkurencieschopnosť vidieka je však rozvoj terciárneho sektora kľúčovým a môže predstavovať jednu z významných hybných pák rozvoja jeho ekonomiky.⁶

⁵ *Regionálna analýza trhu práce a sociálnych vecí.* [online]. [2016-09-30]. Dostupné na: <http://www.upsvar.sk/buxus/docs/urady/KE/analyzy/KE_ANALYZA_2004.doc>.

⁶ *Stratégia rozvoja vidieka Košického samosprávneho kraja.* [online]. [2016-09-30]. Dostupné na: <https://web.vucke.sk/files/dokumenty/pub/regionalny_rozvoj/srv_ksk.pdf>.

Pre ďalší ekonomický rozvoj Prešovského kraja majú obrovský význam existujúce a pripravované priemyselné parky Poprad – Matejovce, Kežmarok, Lipany – Za traťou, Sabinov, Prešov – Grófske, Prešov – Záborské, Prešov – Haniska pri Prešove, Prešov – Petrovany, Bardejov – Východ, Humenné a Snina.⁷ Možno predpokladať, že dobudovaním diaľnice a infraštruktúry v regióne sa zlepši dopravná dostupnosť pripravených priemyselných areálov a výrobných zón a investori budú mať väčší záujem o región, čo by prispelo k vzniku nových pracovných príležitostí. Možnou motiváciou pre rozvoj podnikania a investovania v regióne je aj potenciál využitia geotermálnej energie a podpora cestovného ruchu.

Ekonomický potenciál Prešovského kraja vychádza predovšetkým z priemyslu, z poľnohospodárstva a lesníctva s vhodnými podmienkami pre rozvoj cestovného ruchu. Rozvoj cestovného ruchu má vysoký potenciál prílevu investícií a miestneho rozvoja najmä v súvislosti s výskytom unikátneho prírodného a kultúrneho bohatstva (napr. kultúrne pamiatky a lokality svetového dedičstva UNESCO). Rozvoj cestovného ruchu je možné priamo previazať na rozvinutú infraštruktúru susedného Poľska a Ukrajiny, čo znamená možný prílev cezhraničných turistov do regiónu a následne umožní aj rozvoj miestneho podnikania, predovšetkým v oblasti služieb, obchodu a cestovného ruchu.

Trvalo udržateľný rozvoj cestovného ruchu môže taktiež pomôcť zastaviť negatívne trendy v úpadku poľnohospodárskej výroby zvýšením dopytu po domácich poľnohospodárskych produktoch a teda aj naštartovať regionálne zvýšenie zamestnanosti a motivovať zastavenie odlivu aktívnej časti obyvateľov v produktívnom veku do regiónov s dostatkom pracovných príležitostí.⁸ V Prešovskom kraji sa vyskytujú aj bohaté zásoby nerastných surovín; najvýznamnejšie sú zásoby kamennej soli, vápenca, stavebného kameňa, tehliarskych surovín, zeolitu a mangánovej rudy, čo je predpokladom rozvoja ekonomického potenciálu kraja.

4 Ekonomika a trh práce v podmienkach Košického a Prešovského samosprávneho kraja

Košický kraj patrí medzi ekonomicky najvýznamnejšie regióny v Slovenskej republike. Hlavnými ekonomickými odvetviami v kraji sú priemysel (hutnícky, strojársky, potravinársky, elektrotechnický, ťažobný, priemysel stavebných hmôt, palív a energetiky), stavebníctvo a poľnohospodárstvo. Významná je potravinárska výroba, ktorá spracúva produkty poľnohospodárskej výroby. Veľkú časť kraja zaberá poľnohospodárska pôda. Poľnohospodárska produkcia je sústredená najmä v okresoch Košice – okolie, Trebišov, Michalovce a Sobrance. Obyvatelia regiónu pracujú najmä v týchto odvetviach: priemyselná výroba, obchod, školstvo, verejná správa, doprava a telekomunikácie, IT, zdravotníctvo.⁹ Najväčšími zamestnávateľmi v Košickom samosprávnom kraji sú:

- U. S. Steel Košice, s.r.o.;
- T-Systems Slovakia, s.r.o.;
- YAZAKI Wiring Technologies, s.r.o.;
- Východoslovenská vodárenská spoločnosť, a.s.;
- Embraco Slovakia, s.r.o.¹⁰

⁷ *Cestovný ruch je dôležitou súčasťou ekonomiky regiónu.* [online]. [2016-09-30]. Dostupné na: <<http://dennik.hnonline.sk/slovensko/262331-cestovny-ruch-je-dolezitou-sucastou-ekonomiky-regionu>>.

⁸ *Analýza sociálno-ekonomickej situácie okresov Prešov, Humenné, Medzilaborce, Snina, Stropkov.* [online]. [2016-09-30]. Dostupné na: <http://www.rokovania.sk/File.aspx/ViewDocumentHtml/Mater-Dokum-168947?prefixFile=m_>.

⁹ *Stručný opis trhu práce.* [online]. [2016-09-30]. Dostupné na: <<https://ec.europa.eu/eures/main.jsp?catId=2809&acro=lmi&lang=sk&countryId=SK&regionId=SK0&nuts2Code=SK04&nuts3Code=SK042&regionName=Kosicky%20kraj>>.

¹⁰ *GULKA, M.: Najväčší zamestnávateľia na Slovensku a priemerné mzdové náklady.* [online]. [2016-09-30]. Dostupné na: <<http://ako-investovat.sk/clanok/1174/najvacsi-zamestnavatelja-na-slovensku-a-priemerne-mzdy>>.

Najvýznamnejším odvetvím hospodárstva Prešovského kraja je obchodná činnosť, ktorej sa v regióne venuje najviac podnikateľských subjektov. K najvýznamnejším hospodárskym odvetviam patrí spracovateľský priemysel, predovšetkým potravinársky, založený na poľnohospodárskej produkcii, odevný, textilný, drevospracujúci, strojársky, ale aj elektrotechnický, chemický a farmaceutický priemysel. V priemysle je zamestnaných približne 34 % ekonomicky aktívneho obyvateľstva.¹¹ Vzhľadom na obrovský potenciál kraja v oblasti rozvoja cestovného ruchu sa prejavujú aj značné rezervy v poskytovaní ubytovacích a stravovacích služieb. Najväčšími zamestnávateľmi v Prešovskom samosprávnom kraji sú:

- Tatravagónka, a.s.;
- Milk-Agro, s.r.o.;
- MERKURY MARKET Slovakia, s.r.o.;
- Lear Corporation Seating Slovakia, s.r.o.;
- CHEMOSVIT FOLIE, a.s.¹²

5 Košický a Prešovský samosprávny kraj a ich cestovný ruch a kultúrne dedičstvo

Košický región sa vyznačuje veľkým množstvom prírodných krás a turistických zaujímavostí, ktoré vytvárajú veľmi dobré podmienky pre rozvoj aktívneho cestovného ruchu, mestskú turistiku, vidiecku turistiku a agroturistiku.

Celé historické jadro mesta Košice je rozsiahlou mestskou pamiatkovou rezerváciou, sústreďujúcou objekty cirkevnej a svetskej architektúry zo všetkých stavebných období. Dominantou je Dóm sv. Alžbety, ktorý je postavený v slohu vrcholnej gotiky. Súčasťou komplexu je Kaplnka sv. Michala zo 14. storočia a Urbanova veža, v ktorej bol umiestnený zvon zasvätený sv. Urbanovi. Najstaršou sakrálnou stavbou je Kostol dominikánov z konca 13. storočia.¹³

Medzi najvýznamnejšie kultúrno-historické pamiatky v Košickom samosprávnom kraji patria objekty na takzvanej Gotickej ceste, ktorá je poznávacou trasou predstavujúcou najvzácnejšie historické skvosty regiónu Spiš – Gemer: Dóm sv. Alžbety, gotický kostol v Spišskej Novej Vsi, Spišský hrad, najväčší hrad a historický klenot Slovenska, ktorý je od roku 1993 zaradený do Zoznamu svetového kultúrneho dedičstva UNESCO, ďalej kostol Ducha Svätého v Žehre, kostol v obci Štítnik, hrad Krásna Hôrka, kaštieľ Betliar, kostol v Ochtinej a ďalšie atrakcie ako drevené kostolíky, meštianske a remeselnícke domy či romantické kamenné mosty.¹⁴

Tokajská vína cesta je súčasťou Tokajskej vinohradníckej oblasti. Zahŕňa vinohradnícke obce v okrese Trebišov (Malá Tŕňa, Veľká Tŕňa, Slovenské Nové Mesto, Viničky, Čerhov, Černochovej a Bara), ktoré zachovávajú tradíciu vinárstva a ponúkajú nevšedný zážitok pri ochutnávke jedinečného miestneho vína.¹⁵

Za zmienku stoja určite aj príslušné národné parky. Národný park Slovenský raj patrí medzi najkrajšie a turistami najvyhľadávanejšie oblasti Slovenska. Množstvo náučných chodníkov ponúka

¹¹ *Ekonomika v Prešovskom kraji*. [online]. [2016-09-30]. Dostupné na: <<https://www.po-kraj.sk/sk/fakty/zakladne-informacie/ekonomika/>>.

¹² GULKA, M.: *Najväčší zamestnávateľia na Slovensku a priemerné mzdové náklady*. [online]. [2016-09-30]. Dostupné na: <<http://ako-investovat.sk/clanok/1174/najvacsi-zamestnavatelia-na-slovensku-a-priemerne-mzdy/>>.

¹³ *Historické pamiatky v Košiciach*. [online]. [2016-09-30]. Dostupné na: <http://www.kosice.sk/clanok.php?file=history_remembrances_index.htm>.

¹⁴ *Košický samosprávny kraj*. [online]. [2016-09-30]. Dostupné na: <<http://www.travelguide.sk/svk/kosicky-samospravny-kraj/>>.

¹⁵ *Tokajská vína cesta*. [online]. [2016-09-30]. Dostupné na: <<http://www.tokajskevino.sk/tokajske-vino/tokajska-vinna-cesta/>>.

zážitok z poznávania atrakcií ako Kláštorisko (ruiny stredovekého kartuziánskeho kláštora), kaňonovité údolie riek – Prielom Hornádu a Stratená dolina – vytvorená riekou Hnilec.

Najvýznamnejšími turistickými strediskami sú Čingov, Podlesok a Dedinky. Najrozsiahlejšie krasové územie Slovenska s vápencovými planinami, hlbokými tiesňavami, jaskyňami a vodopádmi môžeme nájsť v Národnom parku Slovenský kras. Nachádza sa tu viac ako 1000 jaskýň a priepastí, medzi nimi unikáty ako Dobšinská ľadová jaskyňa (jediná európska ľadová jaskyňa nachádzajúca sa mimo alpskej oblasti), Ochtinská aragonitová jaskyňa (jediná európska jaskyňa so vzácnym druhom kryštalizovaného vápenca – aragonitom), Krásnohorská jaskyňa sa pýši jedným z najvyšších stalagmitov na svete (32,6 m),¹⁶ Silická ľadnica je najnižšie položenou ľadovou jaskyňou Európy.

„Slovenské more“ Zemplínska šírava – vodná nádrž s plochou 33 km² a vybudovanými rekreačnými strediskami, ubytovacími a stravovacími zariadeniami ponúka ideálne podmienky pre rozvoj turistiky, vodných športov a rybolovu. Atraktívne okolie s pestrou ponukou festivalov a iných kultúrnych podujatí zvyšuje príťažlivosť tejto oblasti a ponúka aktivity pre všetky vekové skupiny návštevníkov.

Kúpeľný cestovný ruch predstavujú kúpele Štós, ktoré ponúkajú liečbu dýchacích ciest s dlhodobou tradíciou využitím speleoterapie v blízkej Jasovskej jaskyni a procedúry zamerané na liečbu pohybového aparátu v teréne. Cyklomagistrála Slovenský kras s vedľajšími značenými cyklotrasami s celkovou dĺžkou takmer 500 km spája pozoruhodnosti regiónu. Trasy vedú po krásnej krajine takmer cez všetky usadlosti, všetky sprístupnené jaskyne a atraktívne kultúrne pamiatky.

Prešovský samosprávny kraj je územím so značným prírodným potenciálom, bohatou históriou a množstvom kultúrnych pamiatok, ľudovou architektúrou a folklórom. Tento potenciál je pre cestovný ruch, rekreáciu a kúpeľníctvo vysoko atraktívny a vyhľadávaný. Potenciál územia Prešovského kraja pre cestovný ruch, rekreáciu a kúpeľníctvo je taktiež rozsiahly a hlboko diferencovaný. Nachádzajú sa tu priestory poskytujúce možnosti na rozvoj rekreácie a cestovného ruchu od vysokohorskej a horskej krajiny Vysokých Tatier, Spišskej Magury, Pienin, Čergova, Slánskych vrchov, Vihorlatu a Bukovských vrchov, významné prvky kultúrneho a historického dedičstva slúžiace ako cieľ poznávacieho turizmu, až po možnosť kúpania vo vodných nádržiach a termálnych kúpaliskách.

Najcennejšou devízou územia Prešovského samosprávneho kraja je vysoko hodnotná, zatiaľ relatívne málo narušená horská i podhorská krajina osobitá nielen v celoslovenskom, ale i stredo európskom kontexte, poskytujúca nevšedné turistické a rekreačné vyžitie v prírodnom prostredí. Na území Prešovského kraja sa nachádza, resp. do tohto územia plošne zasahuje päť národných parkov – Tatranský národný park, Pieninský národný park, Národný park Nízke Tatry, Národný park Slovenský raj a Národný park Poloniny a dve chránené krajinné oblasti Vihorlat a Východné Karpaty.¹⁷

Kraj sa pýši mnohými kultúrno-historickými pamiatkami, kde zvláštnu pozornosť si zasluhujú mestá Levoča, Prešov, Bardejov, Poprad a Kežmarok. Administratívnym, hospodárskym, kultúrnym a spoločenským centrom kraja je mesto Prešov, v ktorom sídlia aj významné cirkevnosprávne inštitúcie pravoslávnej, gréckokatolíckej a evanjelickej cirkvi na Slovensku.¹⁸

¹⁶ *Krásnohorská jaskyňa*. [online]. [2016-09-30]. Dostupné na: <<http://www.slovensky-kras.eu/info/jaskyne-a-priepasti/krasnohorska-jaskyna/>>.

¹⁷ MIŠČIKOVÁ, H.: *Analýza Prešovského kraja – vybrané charakteristiky*. [online]. [2016-09-30]. Dostupné na: <<https://www.po-kraj.sk/files/zasadnutia/2006/10-zasadnutie-10.10.2006/analyza-presovskeho-kraja-vybrane-charakteristiky/analyza.pdf>>.

¹⁸ *Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Prešovského samosprávneho kraja na obdobie 2008-2015 (aktualizácia 2010)*. [online]. [2016-09-30]. Dostupné na: <<https://www.enviroportal.sk/eia/dokument/114682>>.

6 Záver

V súlade s programovými dokumentmi, akými sú Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja (PHSR) na roky 2015-2020 bolo definovaných niekoľko tematických oblastí rozvoja, ktoré sa budú prioritne realizovať na území oboch krajov a bude sa prostredníctvom nich naplňovať vízia ich rozvoja, z ktorých vyberáme tie, ktoré budú podporovať ekonomický a podnikateľský potenciál:

- **podnikanie a inovácie;**
- **cestovný ruch;**
- **efektívne služby občanom pre kvalitnejší, aktívnejší a inkluzívny život;**
- **rozvoj kultúrneho a kreatívneho potenciálu regiónu.**

Prierezovými prioritami sú podpora ekonomického rastu, podpora zamestnanosti a podpora inkluzívnej spoločnosti, ktoré sa budú uplatňovať v hodnotiacich kritériách pre výber oprávnených aktivít, resp. projektov na naplňovanie opatrení a špecifických cieľov PHSR.¹⁹ Na vytvorenie podpory podnikania, inovácií, cestovného ruchu, služieb a obchodu bude potrebné:

- vytvárať podmienky pre pôsobenie konkurencieschopných podnikateľských subjektov v regióne s dôrazom na podporu začínajúcich podnikateľov;
- rozvíjať podnikateľské a inovačné prostredie v regióne založenom na funkčnom inovačnom systéme a posilniť ekonomiku založenú na znalostiach;
- zvýšiť konkurencieschopnosť podnikateľských subjektov pôsobiacich v kraji,
- zvýšiť podiel inovatívnych firiem;
- vytvárať podmienky pre vznik nových pracovných miest;
- rozvíjať cezhraničnú a medzinárodnú spoluprácu v ekonomickej oblasti;
- zefektívniť, rozvíjať a stabilizovať organizáciu cestovného ruchu, potrebného legislatívneho rámca a zabezpečenia financovania;
- skvalitniť a rozšíriť infraštruktúru a služby cestovného ruchu a zabezpečiť ich udržateľnosť;
- vytvoriť a propagovať konkurencieschopnú ponuku s cieľom predĺženia turistickej sezóny a zvýšenia návštevnosti;
- podporovať zamestnanosť a zvyšovať kvalitu vzdelávania a kvalifikácie ľudských zdrojov v cestovnom ruchu;
- podporovať podnikanie na vidieku.²⁰

Pod'akovanie:

Tento príspevok je čiastkovým výstupom projektu č. CBC01021 Komunikáciou k prosperite slovensko-ukrajinského prihraničného regiónu (COPESU).

Literatúra a zdroje:

Analýza sociálno-ekonomickej situácie okresov Prešov, Humenné, Medzilaborce, Snina, Stropkov. [online]. [2016-09-30]. Dostupné na: <http://www.rokovania.sk/File.aspx/ViewDocumentHtml/Mater-Dokum-168947?prefixFile=m_>.

---

¹⁹ *Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Prešovského samosprávneho kraja na obdobie 2014-2020.* [online]. [2016-09-30]. Dostupné na: <<https://www.po-kraj.sk/sk/samosprava/kompetencie-psk/regionalny-rozvoj/phsr-psk-2014-2020/>>.

²⁰ *Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Prešovského samosprávneho kraja na obdobie 2016-2022.* [online]. [2016-09-30]. Dostupné na: <[>](https://web.vucke.sk/files/dokumenty/pub/regionalny_rozvoj/phsr/2015/phsr_kosickeho_kraja_2016_2022.pdf).

Cestovný ruch je dôležitou súčasťou ekonomiky regiónu. [online]. [2016-09-30]. Dostupné na: <<http://dennik.hnonline.sk/slovensko/262331-cestovny-ruch-je-dolezitou-sucastou-ekonomiky-regionu>>.

Ekonomika v Prešovskom kraji. [online]. [2016-09-30]. Dostupné na: <<https://www.po-kraj.sk/sk/fakty/zakladne-informacie/ekonomika/>>.

GULKA, M.: *Najväčší zamestnávateľia na Slovensku a priemerné mzdové náklady.* [online]. [2016-09-30]. Dostupné na: <<http://ako-investovat.sk/clanok/1174/najvacsi-zamestnavatelja-na-slovensku-a-priemerne-mzdy>>.

Historické pamiatky v Košiciach. [online]. [2016-09-30]. Dostupné na: <http://www.kosice.sk/clanok.php?file=history_remembrances_index.htm>.

Košický kraj. [online]. [2016-09-30]. Dostupné na: <<http://www.poznajslovensko.sk/kosicky-kraj>>.

Košický samosprávny kraj. [online]. [2016-09-30]. Dostupné na: <<http://www.travelguide.sk/svk/kosicky-samospravny-kraj/>>.

Krásnohorská jaskyňa. [online]. [2016-09-30]. Dostupné na: <<http://www.slovensky-kras.eu/info/jaskyne-a-priepasti/krasnohorska-jaskyna/>>.

MIŠČÍKOVÁ, H.: *Analýza Prešovského kraja – vybrané charakteristiky.* [online]. [2016-09-30]. Dostupné na: <<https://www.po-kraj.sk/files/zasadnutia/2006/10-zasadnutie-10.10.2006/analyza-presovskeho-kraja-vybrane-charakteristiky/analyza.pdf>>.

Program hospodárskeho a sociálneho rastu. [online]. [2016-09-30]. Dostupné na: <https://web.vucke.sk/files/dokumenty/pub/regionalny_rozvoj/phsr/phsr_kapitola_13_1_2_2.pdf>.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Prešovského samosprávneho kraja na obdobie 2008-2015 (aktualizácia 2010). [online]. [2016-09-30]. Dostupné na: <<https://www.enviroportal.sk/eia/dokument/114682>>.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Prešovského samosprávneho kraja na obdobie 2014-2020. [online]. [2016-09-30]. Dostupné na: <<https://www.po-kraj.sk/sk/samosprava/kompetencie-psk/regionalny-rozvoj/phsr-psk-2014-2020/>>.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Prešovského samosprávneho kraja na obdobie 2016-2022. [online]. [2016-09-30]. Dostupné na: <https://web.vucke.sk/files/dokumenty/pub/regionalny_rozvoj/phsr/2015/phsr_kosickeho_kraja_2016_2022.pdf>.

Regionálna analýza trhu práce a sociálnych vecí. [online]. [2016-09-30]. Dostupné na: <http://www.upsvar.sk/buxus/docs/urady/KE/analyzy/KE_ANALYZA_2004.doc>.

Stratégia rozvoja vidieka Košického samosprávneho kraja. [online]. [2016-09-30]. Dostupné na: <https://web.vucke.sk/files/dokumenty/pub/regionalny_rozvoj/srv_ksk.pdf>.

Stručný opis trhu práce. [online]. [2016-09-30]. Dostupné na: <https://ec.europa.eu/eures/main.jsp?catId=2809&acro=lmi&lang=sk&countryId=SK&regionId=SK0&nuts2Code=SK04&nuts3Code=SK042&regionName=Kosicky%20kraj>.

SUHÁNYI L.: Analýza investičných aktivít košického samosprávneho kraja v koncepcii východného Slovenska. In KOTULIČ, R. (ed.): *Zborník vedeckých prác katedry ekonómie a ekonomiky ANNO 2010*. Prešov : Univerzitná knižnica Prešovskej univerzity v Prešove, 2010, s. 199 – 211. [online]. [2016-09-30]. Dostupné na: http://www.pulib.sk/elpub2/FM/Kotulic12/pdf_doc/18.pdf.
Tokajská vína cesta. [online]. [2016-09-30]. Dostupné na: <http://www.tokajskevino.sk/tokajskevino/tokajska-vinna-cesta/>.

Základné údaje o kraji. [online]. [2016-09-30]. Dostupné na: <https://www.pokraj.sk/sk/fakty/zakladne-informacie/>.

Kontaktné údaje:

prof. Ing. Alena Kusá, PhD.
Univerzita sv. Cyrila a Metoda v Trnave
Fakulta masmediálnej komunikácie
Nám. J. Herdu 2
917 01 Trnava
Slovenská republika
alena.kusa@ucm.sk

Mgr. Igor Piatrov
Univerzita sv. Cyrila a Metoda v Trnave
Fakulta masmediálnej komunikácie
Nám. J. Herdu 2
917 01 Trnava
Slovenská republika
ipiatrov@gmail.com